

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Rektor Jorma Mattinen
Byråchef Johan Nikula
Kvalitetskoordinator Ole Karlsson
Styrelsen för Åbo Akademi
Första prorektor Christina Nygren-Landgårds
Andra prorektor Kaisa Sere
Tredje prorektor Malin Brännback
Förvaltningsdirektör Ulla Achrén

UTTALANDE OM DE UPPHOVSRÄTTSLIGA PROBLEMEN I ANVÄNDNINGEN AV PLAGIATHANTERINGSPROGRAMMET URKUND VID ÅBO AKADEMI

Åbo Akademis Studentkår (ÅAS) har tagit del av upphovsrättsrådets utlåtande (2010:9) angående upphovsrättsliga frågor i användningen av plagiatkontrollprogrammet Urkund och vill avge följande uttalande:

Bakgrund

Styrelsen för Åbo Akademi beslöt 17.9.2009 att alla examensarbeten vid ÅA fr.o.m. 1.1.2010 genomgår plagiatkontroll med hjälp av ett plagiathanteringsprogram och att Akademien för detta ändamål anskaffar programmet Urkund för ett år åt gången. Det är upp till kursexaminatorerna att bestämma om även andra texter än avhandlingar granskas. ÅAS ställde sig redan i ett tidigt skede kritiskt till vissa upphovsrättsliga frågor i anknytning till denna praxis och framförde önskemål till ÅA om att genast utreda frågorna. Ett problem är framställningen av exemplar (upphovsrättslagen, 404/1962, 2 § 2 mom.), ett annat uppbevaringen av de studerandes texter i programvaruleverantörens databas. Efter att plagiatgranskningen genomförts sparas den kontrollerade texten i Urkunds arkiv som en ny referens. Detta innebär både att texten får ett gott plagiatskydd men också att texterna används av företaget som äger Urkund. Först i januari 2010 kontaktade ÅA och ÅAS upphovsrättsrådet vid undervisningsministeriet med frågor som främst gällde den automatiska arkiveringen och dess bidrag till företagets ekonomiska verksamhet utan studentens tillstånd.

Upphovsrätten till ett arbete

En förutsättning för att upphovsrätten ska gälla är att texten uppnår så kallad

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

verkshöjd, dvs. att den är resultatet av självständigt och egenartat skapande arbete. Trots att verkshöjden bedöms från fall till fall framgår det av upphovsrättsrådets utlåtande att studentuppsatser och lärdomsprov per definition uppnår verkshöjden och att studeranden således är upphovsman till sin text med ensamrätt att besluta hur texten ska användas. Detta innebär att det tillkommer studeranden att bestämma huruvida texten får sparas i Urkunds arkiv och därifrån laddas ner av andra parter, eftersom detta utgör vad som i upphovsrättslagen kallas framställning av exemplar respektive överföring till allmänheten.

Anordnandet av plagiatgranskning så att den inte strider mot upphovsrättslagen

Genom vissa ändringar av inställningarna i programvarans användning kunde en del av problemen kringgås, och dessa möjligheter har diskuterats inom Åbo Akademi. Problemets kärna ligger dock i att upphovsmannens verk används automatiskt och utan dennes tillstånd. Samtidigt vill ÅAS inte att plagiatkontrollen och därigenom examinas kvalitetsgarantier försämras. Många studerande är mycket positivt inställda till det plagiatkydd deras texter får i Urkunds databas.

Upphovsrättsrådet framför tydligt att de anser att uppladdningen av texter utan den studerandes medgivande bryter mot upphovsrättslagen. ÅAS kräver att Åbo Akademi tillåter de studerande att själv välja om deras arbeten granskas i Urkund eller med hjälp av traditionella metoder av kursexaminator eller handledaren för avhandlingen. Denna modell används t.ex. vid Uleåborgs universitet. Plagiathanteringen vid ÅA måste ordnas så att den inte strider mot gällande lagstiftning.

Åbo Akademis Studentkår den 1 oktober 2010

Daniela Sund
Styrelseordförande

Anniina Pirttimaa
Generalsekreterare

För ytterligare information kontakta:

Petra Lindblad, Högskolepolitisk sekreterare, Åbo Akademis Studentkår
E-post: hs-karen@abo.fi, tfn: 02-2154139